

Kancelaria Adwokacka
Adwokat Agnieszka Krukowska

ALIMENTACJA

INFORMATOR

adv. Agnieszka Krukowska

Ul. Koszykowa 79A Lok. 45,
02-008 Warszawa
+48 504 139 738

agnieszka.krukowska@kancelariakrukowska.eu
www.kancelariakrukowska.eu

OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY

został uregulowany w Dziale III Tytułu II Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Co do zasady, uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest ten, kto znajduje się w niedostatku. Oznacza to, że osoba uprawniona nie ma dochodów i zarobków, w konsekwencji czego nie może zaspokoić swoich indywidualnych potrzeb życiowych, które uzależnione są od np. stanu zdrowia czy wieku. Obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Zobowiązani do alimentacji są zstępni przed wstępnymi (np. dzieci przed rodzicami), w drugiej kolejności świadczyć powinni wstępni, a następnie rodzeństwo. Dodatkowe regulacje obejmują alimentację w związku z przysposobieniem i między powinowatymi. Jeżeli jednocześnie jest kilku zobowiązanych w tym samym stopniu pokrewieństwa, to wysokość ich świadczeń zależeć będzie od ich indywidualnych możliwości majątkowych i zarobkowych. W każdej jednak sytuacji, nie wpłynie na zakres ustalonego obowiązku alimentacyjnego, zrzeczenie się prawa majątkowego, jego utrata, rezygnacja z zatrudnienia lub zmiana zatrudnienia związana z obniżeniem wynagrodzenia dokonane przez zobowiązanego w okresie ostatnich 3 lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń. Obowiązek zobowiązanego w dalszej kolejności zaktualizuje się dopiero, jeśli brak osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo jeśli osoba ta nie jest w stanie wywiązać się z obowiązku alimentacyjnego lub terminowe uzyskanie od tej osoby środków utrzymania jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione. Po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo po orzeczeniu separacji, obowiązek alimentacyjny małżonka wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych uprawnionego. Jeżeli w danej sytuacji środki utrzymania lub wychowania uprawnionemu dostarcza osoba, która nie jest do tego zobowiązana albo jest zobowiązana przez to, że terminowe uzyskanie środków utrzymania od zobowiązanego w bliższej lub tej samej kolejności jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może ona żądać zwrotu tych środków od osoby, która powinna spełnić świadczenie wobec uprawnionego.

§ Roszczenie o świadczenia alimentacyjne podlega 3- letniemu terminowi przedawnienia;

§ Obowiązek alimentacyjny nie przechodzi na spadkobierców zobowiązanego.

§ Jeżeli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, zobowiązany może uchylić się od wykonania tego obowiązku (z wyłączeniem obowiązku rodziców względem ich małoletniego dziecka);

ALIMENTACJA RODZICÓW WZGLĘDEM DZIECI

Obowiązek alimentacyjny obejmuje każdego z rodziców dziecka, które nie jest jeszcze w stanie samodzielnie się utrzymać. Wyjątek stanowi sytuacja, w której dochody z majątku dziecka wystarczają na jego utrzymanie i wychowanie, bądź takie dochody uzyskiwane są z majątku rodzeństwa dziecka, które wychowuje się wraz z nim.

Czas trwania alimentacji rodziców względem dziecka uzależniony jest od tego, w jakim momencie dziecko osiągnie zdolność do samodzielnego utrzymywania się, a nie samo osiągnięcie przez dziecko pełnoletności. Jeżeli jednak świadczenia alimentacyjne wobec pełnoletniego dziecka są połączone z nadmiernym uszczerbkiem zobowiązanego lub dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się, wówczas zobowiązany może uchylić się od świadczeń alimentacyjnych. Na wysokość alimentów wpływ mają usprawiedliwione potrzeby dziecka, których zaspokojenie zapewnia normalne warunki jego życia i rozwoju. Następnie, brane są pod uwagę możliwości zarobkowe zobowiązanego rodzica. Oprócz osiąganych dochodów i zarobków, uwzględnia się jego potencjalne zarobki i profity, które mógłby osiągnąć przy dołożeniu należytej staranności oraz wykorzystaniu posiadanych sił i kwalifikacji, a których nie uzyskuje z przyczyn, które nie zasługują na uwzględnienie. Następnie bierze się pod uwagę osobiste starania o utrzymanie i wychowanie dziecka rozumiane jako branie czynnego udziału w jego wychowaniu. Obowiązek alimentacyjny rodzica zaangażowanego w wychowanie dziecka, będzie różnicowany względem obowiązku rodzica, który przejawia brak zainteresowania dzieckiem i kontaktem z nim. Tym samym rodzic mniej zaangażowany musi liczyć się z możliwością zasądzenia od niego wyższej kwoty alimentów.

Jeżeli dziecko pochodzi z małżeństwa rozwiązanego rozwodem, w wyroku rozwodowym sąd obowiązkowo rozstrzyga w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Jeśli rodzice dziecka pozostają w faktycznej separacji lub żyją w rozłączeniu, wówczas rodzic, u którego dziecko przebywa może wystąpić do sądu z pozwem, domagając się zasądzenia alimentów na dziecko od drugiego rodzica. Dla ułatwienia, powództwo takie można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka.

Przy ustalaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego nie uwzględnia się:

§ świadczeń z pomocy społecznej;

§ świadczeń z funduszu

alimentacyjnego podlegających zwrotowi przez zobowiązanego do alimentacji;

§ świadczenia wychowawczego;

§ dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego (potocznie 500+);

Pełnomocnictwo w sprawach o alimenty zwolnione zostało z opłaty skarbowej;

Strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych nie ma również obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;

OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY OJCA DZIECKA POZAMAŁŻEŃSKIEGO

istnieje od chwili urodzenia dziecka, a nie od momentu jego uznania, czy ustalenia ojcostwa. Co do zasady, jeśli ojcostwo nie zostało ustalone, zarówno dziecko, jak i matka mogą dochodzić roszczeń majątkowych związanych z ojcostwem tylko jednocześnie z dochodzeniem ustalenia ojcostwa. Od chwili uznania dziecka bądź ustalenia ojcostwa, roszczenie matki dziecka pozamałżeńskiego obejmuje żądanie pokrycia wydatków związanych z ciążą i porodem oraz kosztów trzymiesięcznego utrzymania matki w okresie porodu. Chodzi tu o wydatki, które są typowe i bezpośrednio związane z ciążą i porodem. Dla określenia zakresu tego obowiązku istotne znaczenie ma m.in. wzrost kosztów utrzymania kobiety w okresie porodu, ewentualny status bezrobotnej, uprawnienie do zasiłku macierzyńskiego. Z ważnych powodów okres utrzymania matki może ulec wydłużeniu. Do ważnych powodów zalicza się w szczególności zły stan zdrowia matki lub dziecka. W przypadku innych koniecznych wydatków i strat majątkowych spowodowanych ciążą i porodem, kobieta może żądać od ojca dziecka pokrycia ich odpowiedniej części. Udział w tych wydatkach i stratach zależeć będzie od możliwości zarobkowych i sytuacji majątkowej matki i ojca dziecka. W przypadku uwiarygodnienia ojcostwa, np. wieloletnim konkubinatem, który poprzedzał ciążę, matka może żądać jeszcze w trakcie ciąży, aby mężczyzna wyłożył odpowiednią sumę pieniężną na jej utrzymanie przez okres trzech miesięcy w okresie porodu i na utrzymanie dziecka przez pierwsze trzy miesiące po jego urodzeniu. Jest to swoiste zabezpieczenie interesów majątkowych matki i dziecka.

Jeżeli dziecko urodziło się żywe, ale zmarło wkrótce po porodzie, matka dziecka musi na zasadach ogólnych, dochodzić roszczeń majątkowych związanych z ojcostwem tylko jednocześnie z dochodzeniem ustalenia ojcostwa.

§ Roszczenia matki przedawniają się z upływem 3 lat od dnia porodu;

§ *Matka dziecka, które urodziło się nieżywe, może dochodzić przysługujących jej roszczeń majątkowych bez jednoczesnego ustalenia ojcostwa, które nie jest w tej sytuacji dopuszczalne;*

§ *W przypadku poronienia, roszczenia nie przysługują.*

OBOWIĄZEK PRZYCZYNIANIA SIĘ DO ZASPOKAJANIA POTRZEB RODZINY

Od obowiązku alimentacyjnego należy odróżnić obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. Co do zasady przesłanką pierwszego jest niedostatek uprawnionego, natomiast drugi z tych obowiązków nałożony został właśnie w celu uniknięcia niedostatku rodziny i jej członków. Małżonkowie, adekwatnie do swoich sił (fizycznych i psychicznych) oraz możliwości zarobkowych i majątkowych, są obowiązani przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą założyli. Obowiązek małżonków jest równy, ale nie musi być jednakowy, co oznacza, że zaspokajanie potrzeb rodziny może przybrać w całości lub w części formę starań o wychowanie dzieci oraz pracy we wspólnym gospodarstwie domowym. Potrzeby rodziny rozumiane są jako potrzeby grupowe (tj. mieszkanie, media itp.) oraz potrzeby indywidualne uzależnione od wieku członka rodziny, jego stanu zdrowia i zainteresowań (tj. odzież, środki higieny osobistej, wykształcenie, opieka medyczna itp.). Wypełnianie obowiązku przez małżonka jest oceniane w odniesieniu do jego siły oraz możliwości zarobkowych i majątkowych. Bierze się pod uwagę wysokość dochodów jakie mógłby osiągnąć małżonek, gdyby w pełni wykorzystywał swoje możliwości. Małżonkowi ponoszącemu koszty utrzymania rodziny w części, którą obowiązany był ponosić drugi z małżonków, przysługuje od współmałżonka roszczenie o zwrot tych kosztów (tj. roszczenie regresowe). Obowiązek zaspokajania potrzeb rodziny powstaje w chwili zawarcia małżeństwa, trwa do momentu jego ustania lub unieważnienia i nie jest uzależniony od ustroju majątkowego małżonków. W przypadku orzeczenia przez sąd separacji, obowiązek wygasa.

§ W trakcie trwania małżeństwa, bez względu na wspólne pożycie bądź faktyczną separację, małżonek może wystąpić do sądu z żądaniem orzeczenia dokonywania odpowiednich wpłat do jego rąk od współmałżonka.

§ Jeżeli małżonek pozostający we wspólnym pożyciu nie przyczynia się do zaspokajania potrzeb rodziny, wówczas Sąd może nakazać wypłacanie jego wynagrodzenia w całości lub części do rąk współmałżonka. Jeśli wspólne pożycie ustanie po wydaniu nakazu, pozostaje on co do zasady w mocy.

OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY MIĘDZY MAŁŻONKAMI

Obowiązek alimentacyjny między małżonkami istnieje pomimo rozvodu, jako kontynuacja powstałego przez zawarcie małżeństwa obowiązku wzajemnej pomocy w zakresie utrzymania.

Między rozwiedzionymi małżonkami, obowiązek alimentacyjny istnieje jeśli żaden z nich nie ponosi winy rozkładu pożycia, a także jeśli sąd zaniechał orzekania o winie oraz jeśli orzeczono rozwód z winy obojga małżonków. Względem małżonka uznanego za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, obowiązek wygasa z momentem prawomocnego orzeczenia rozvodu. Wówczas roszczenie alimentacyjne może przysługiwać tylko drugiemu z małżonków (niewinnemu).

Przesłanką roszczeń alimentacyjnych rozwiedzonego małżonka jest niedostatek. Zasada ta nie ma zastosowania przy orzeczeniu rozvodu z winy jednego z małżonków. Wobec niewinnego małżonka wystarcza bowiem ustalenie, że rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie jego sytuacji materialnej.

Zakres alimentacji wyznaczają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego.

§ *Co do zasady, obowiązek alimentacyjny rozwiedzonego małżonka, który nie został uznany za winnego lub współwinnego rozkładu pożycia, wygasa po upływie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia rozvodu;*

§ *Obowiązek ten wygasa również wskutek śmierci uprawnionego albo zobowiązanego oraz po zawarciu przez uprawnionego nowego małżeństwa;*

NIEALIMENTACJA

Rozróżniamy niealimentację w typie podstawowym i kwalifikowanym. Co do zasady, przestępstwa te ścigane są z oskarżenia publicznego na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego. Ściganie odbywa się jednak z urzędu, jeśli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów.

Niealimentacja w typie podstawowym polega na tym, że alimentariusz nie wypełnia swojego obowiązku, bo nie chce go wypełnić lub ten obowiązek zwyczajnie lekceważy. Poza zagrożeniem karą grzywny i ograniczenia wolności, sąd może wymierzyć wobec takiego dłużnika karę pozbawienia wolności do roku.

W typie kwalifikowanym zagrożenie karą pozbawienia wolności podwyższono do lat 2. W tym przypadku dłużnik uchyla się od obowiązku i tym samym doprowadza do sytuacji, w jakiej możliwe jest zaistnienie skutku w postaci niezapewnienia uprawnionemu odpowiedniego poziomu życia. Odpowiedzialności karnej będzie podlegał tylko taki dłużnik, którego wysokość obowiązku alimentacyjnego została określona orzeczeniem sądowym, w ugodzie zawartej przed sądem albo innym organem albo w umowie. Jednocześnie powstałe zaległości muszą stanowić równowartość co najmniej 3 okresowych świadczeń alimentacyjnych, a jeśli świadczenia alimentacyjne nie są okresowe, to opóźnienie w płatnościach musi wynosić co najmniej 3 miesiące. W sytuacji, gdy alimentariusz płaci alimenty w terminie, ale zaniża wysokość tych świadczeń, to powstałe z niedopłat zaległości muszą wynieść co najmniej równowartość 3 świadczeń okresowych.

Obowiązujący art. 209 Kodeksu karnego wprowadził narzędzia, które mogą skutecznie dyscyplinować dłużników:

§ *instytucję niepodlegania karze przez sprawcę przestępstwa niealimentacji w typie podstawowym;*

§ *instytucję odstąpienia od wymierzenia kary przez sąd wobec sprawcy przestępstwa w typie kwalifikowanym, o ile wina i społeczna szkodliwość czynu nie przemawiają przeciwko odstąpieniu od wymierzenia kary;*

W obu przypadkach warunkiem jest ,aby dłużnik uiścił w całości zaległe alimenty, mieszcząc się przy tym w terminie 30 dni, licznym od dnia jego pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanego.

